



Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. De ordi ne eorum adinuicem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

per hoc, q̄ accipit potestatem regendi multitudinem, & exercendi actus publicos. Et loco huius in spirituali vita est sacramentum ordinis, secundū illud Heb. 7. quid sacerdotes hostias offerunt nō solum pro se, sed etiam pro populo. Secundo, quantum ad naturalem propagationem, quod fit p̄ matrimonium tam in corporali quam in spirituali vita, eo quid est non solum sacramentum, sed naturæ officium. Ex his etiā patet sacramentorum numerus, secundum quid ordinantur contra defectum peccati. nam baptismus ordinatur contra carentiam virtutis spiritualis, confirmatio contra infirmitatem animi, quæ in nuper natis intenit; eucharistia contra labilitatem animi ad peccandum, penitentia contra actualē peccatum, post baptismum commissum: extrema vñctio contra reliquias peccatorum, quæ scilicet non sunt sufficienter per penitentiam sublatae, aut ex negligētia, aut ex ignorantia; ordo contra dissolutionem multitudinis: matrimonium in remedium contra concupiscētiā personalem, & contra defectum multitudinis, qui per mortem accidit, quidam vero accipiunt numerum sacramentorum per quādam adaptationem ad virtutes, & ad defectus culparum & penititium, dicentes, q̄ fidei respondet baptismus, & ordinatur contra culpam originalem: spei extrema vñctio, & ordinatur contra culpam veniale; charitati eucharistia, & ordinatur contra peccatum malicie; prudentia ordo, & ordinatur contra ignorantiam; iustitia penitentia, & ordinatur contra peccatum mortale; temperantia matrimonium, & ordinatur contra concupiscentiam: fortitudini confirmatio, & ordinatur contra infirmitatem.

AD PRIMUM ergo dicendū, q̄ idem agens principale uititur diversis instrumentis ad diversos effectus, secundum congruitatē operum. Et similiter virtus diuina & passio Christi operantur in nobis p̄ diversa sacramenta, quasi per diversa instrumenta.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ culpa & poena diversitatē habent, & secundum speciem, inquantum sunt diversa species culparum & penarum, & secundum diversos hominum status & habitudines. Et secundum hoc, oportuit multiplicari sacramenta, vt ex dictis* patet;

AD TERTIUM dicendum, q̄ in actionibus hierarchicis considerantur, & agentes, & recipientes, & actiones. Agentes autem sunt ministri ecclesiae, ad quos pertinet ordinis sacramentum. Recipientes autem sunt illi, qui ad sacramentum accidunt, qui producuntur p̄ matrimonium. Actiones autem sunt purgatio, illuminatio, & perfectio: sed sola purgatio non potest esse sacramentum nouæ legis, qd̄ gratiam confert: sed pertinet ad quādam sacramentalia, quæ sunt catechismus & exorcismus. Purgatio autem & illuminatio simul, secundum Dion. * pertinent ad baptismum, & propter reciduum secundario pertinent ad penitentiam, & extrema vñctionem. Perfectio autem quantum ad virtutem quidem (quæ est quasi perfectio formalis) pertinet ad confirmationem, quantum autem ad consecutionem finis, pertinet ad eucharistiam.

AD QUARTVM dicendum, q̄ in sacramento confirmationis datur plenitudo Spiritus sancti ad robur: in extrema autem vñctione preparatur homo, ut recipiat immediate gloriam; quorum neutru competit veteri testamento. & ideo nihil potuit his sacramentis in veteri lege respondere; nihilominus tamen

men sacramēta in veteri lege plura fuerūt numero, propter diversitatē sacrificiorum & ceremoniarū, Ad QUINTVM dicendum, quid contra concupiscentiam venereorum, oportuit specialiter remedium adhiberi per aliquod sacramentum: primo quidem, quia per huiusmodi concupiscentiam non solum vitiat persona, sed etiam natura: secundo, propter vehementiā eius, quæ rationem absorbet. Ad SEXTVM dicendum, quid aqua benedicta, & alia consecrations non dicuntur sacramēta: quia non perducunt ad sacramenti effectum, qui est gratia consecutio; sed sunt dispositiones quādam ad sacramenta, vel remouendo prohibens, sicut aqua benedicta ordinatur contra insidias dæmonum, & contra peccata venialia, vel etiam idoneitatem quādam faciendo ad sacramenti perfectionem, & perceptionem, sicut consecratur altare & vāla, propter reuerentiam eucharistie.

Ad SEPTIMVM dicendum, q̄ oblationes & decimae erant tam in lege naturæ, quā in lege Moysi ordinate, non solum in sublīdium ministrorum & pauperum, sed etiam in figuram: & ideo erant sacramenta: nunc autem non remanerunt in quantum sunt figuralia: & ideo non sunt sacramenta.

Ad OCTAVVM dicendum: quid ad deletionem venialis peccati non requiritur infusio gratiæ, unde cum in quolibet sacramento nouæ legis gratia infundatur, nullum sacramentum nouæ legis instituit, directe contra veniale, quod tollitur per quādam sacramentalia: pura p̄ aquam benedictam, & alia huiusmodi: quidam tamen dicunt extremam deletionem contra veniale peccatum ordinari: sed de hoc suo loco * dicetur,

ARTICULUS II.
Utrum sacramenta convenienter ordinantur secundum modum predicitum,

Saber Questionis sexagesima quinta, Articulū secundū.

AD SECUNDUM sic procedit. Videlicet q̄ incoquenter sacramenta ordinantur secundum modum prædictum. ¶ Ut enim Apostolus dicit 1. Corin thi. 15. Pris est quod est animal, deinde quod spirituale: sed per matrimonii generatur homo prima generatione, quæ est animalis: per baptismum autē regeneratur homo secunda generatione, quæ est spirituale, ergo matrimonium debet prædere baptismum.

¶ 2 Præ. Per sacramentum ordinis aliquis accipit potestatem agendi actiones sacramentales: sed agens est prior sua actione. ergo ordo debet præcedere & baptismum, & alia sacramenta.

¶ 3 Præ. Eucharistia est spirituale nutrimentum, confirmatio autem comparatur augmento. Nutrimentum autem est causa augmenti, & per consequens prius eo, ergo eucharistia est prior confirmatione, ¶ 4 Præ. Penitentia præparat hominem ad eucharistiam: sed

Non cōpia
Cetera in libro
ut mox
præcebat

Articulū secundū.

4. diu. q. 1. ap.
3. & c. 7. q. 3.
art. 1. q. 3. &
Eph. 5. am.
Art. præce-

partem probatur: quia matrimonium minus participat de spiri-

tuali via quam ordo.

¶ Secunda conclusio est: Poenitentia & extrema unctione posteriora sunt baptismi confirmatione & eucharistia, posteriora tamen est extrema unctione, poenitentia. Probatur haec conclusio

quod ad primam partem: quia priora sunt

dispositio praecedit perfectionem, ergo poenitentia debet precedere eucharistiam.

¶ Præt. Quod est propinquius fini ultimo, est posterior: sed ex

trema unctione inter omnia sacra propinquior est ultimo fini beatitudinis, ergo dicit habere ultimum locum inter sacramenta.

IN CONTRARIUM est: quod ceteri ordinantur ab oibus sacramenta, sicut prius dictum est.*

RESPONSI. Dicendum, proportionem sacramentorum ap-

paret ex his, quæ supradicta sunt. Nam sicut unum est prius, quam

multitudo, ita sacramenta quæ ordinantur ad perfectionem unius

personæ naturaliter, precedunt ea quæ ordinantur ad perfectionem multitudinis: & ideo ultimo

inter sacramenta ponuntur ordo & matrimonium, quæ ordinantur ad multitudinem perfe-

ctionem: matrimonium tamen post ordinem, eo quod minus

participat de ratione spiritualis uitæ, ad quam ordinantur sacra-

menta. Inter ea vero, quæ ordinantur ad perfectionem unius

personæ, naturaliter sunt priora illa, quæ per se ordinantur ad perfe-

ctionem spiritualis uitæ, quæ illa quæ ordinantur per accidens,

scilicet ad remouendū accidens nocuum superueniens: cuius-

modi sunt poenitentia & extre-

ma unctione. Posterior tamen est

naturaliter extrema unctione, quæ

conservat sanationem, quam præ-

nitentia, quæ inchoat. Inter alia

vero tria manifestum est, quod

baptismus, qui est spiritualis re-

generatio, est prius: & deinde

confirmatio, quæ ordinatur ad

formalem perfectionem virtutis,

& postmodum eucharistia, quæ ordinatur ad perfectionem

* Ad hoc est dicendum, quod homo sine peccato mortali existens, non tenetur ad confitendum semel in anno: quia non comprehenditur, quod quis

ecclæsiam astringit, quoniam præceptum Ecclesiæ de confessione semel in anno, non est nisi determinatio præcep-

ti diuinæ de confessione quod Deus præcepit confessio-

nem, Ecclesia autem determinat præceptum illud ad tempore, ad votum, &c., puta semel in anno &c. Sed præceptum diuinum non obligat ad confessiōnem hominem mortali pec-
cato, ergo determinatio illud præcepti, per ecclæsiam non obligeat solum hominem. Et stat vis rationis in hoc, quod nullus com-

probatur sub præcepto ecclæsiae, qui non comprehenditur sub præcepto diuinum, quod per se nouum est esse venissimum ex eo,

A quod præceptum ecclesie se habet ad diuinum præceptum, he-
c contractio & limitatio quodammodo autem diuinum præceptum
de confessione, obligat solum homines in peccato mortali, pro-
batur, & ex hac litera fulta auctoritate scripta, & ex
calce precedentis articuli, ubi dictum est, nullum sacramentum

directe ordinari con-
tra peccatum veniale;

& ideo priora sunt sacra-
menta, quibus aliquis in seipso

perficitur, quam sacramentum

ordinis, quo aliquis constituui-

tur perfectior aliorum.

AD TERTIUM dicendum, quod nutrimentum & praecedit augmentum, sicut causa eius, & subsequitur augmentum, sicut conservans hominem in perfecta

quantitate & virtute: & ideo potest

eucharistia premitri confirmationem, ut Dionys. facit in lib.

de coelest. hierar. & potest postponi, sicut Magister facit in 4.

sententiarum.

AD QUARTVM dicendum, quod ratio illa recte procederet, si penitentia ex necessitate require-

retur, ut preparatoria ad eucha-

ristiam: sed hoc non est verum:

nam si aliquis esset sine pecca-

to mortali, non indigeret peni-

tentia ad simptionem eucha-

ristie. Et sic patet, quod per acci-

dens penitentia preparatur ad eu-

charistia, scilicet supposito pec-

cato: unde dicitur 2. Paral. ulti-

Tu domine iustorum, non potest

suffici penitentiam iustus.

AND QVINTVM dicendum, quod extrema unctione propter rationem induciam, est vltimum inter sa-

cramenta, quæ ordinantur ad perfectionem unius personæ,

AND TERTIUM sic procedit. Videtur quod sacramentum

eucharistie non sit potissimum inter sacramenta. Bonum nam com-

mune potius est, quam bonum vi-

ta, ut dicit Ethic. * sed matrimoniū ordinatur ad bonum

cœleste specie humanae, per viam ge-

nerationis: sacramentum autem

eucharistie ordinatur ad bonum proprium sumentis, ergo non est

potissimum sacramentorum.

¶ Præt. Digniora sacramenta es-
se vñt, quæ per maiorem mini-

stru conseruntur: sed sacramen-

tum confirmationis & sacramen-

tum ordinis non cōseruntur, nisi

quædam, secundum

le ordinatur ad perfe-

ciam cum Christo cō-

junctionem animæ

que per eucharistia

fit. Vñs autem post-

ponendi extrema

unctionem, aliunde

fumitur, de quo in-

fra.

¶ In responsione ad

secundum, dubium

quoque occurrit, quo

modo fidèles per cō-

firmationem depuē-

tur ad speciale officium, spectans ad officium principis, cum di-

ctum sit, confirmationem conferre robur, quod constat non esse

officium spectans ad principem.

¶ Ad